

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausuntopyyntö LVM/1437/08/2016

Pohjois-Savon ELY- keskuksen lausunto henkilöjunaliikenteen vuoden 2017 osto- ja velvoite- liikenteestä

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää Pohjois-Savon ELY-keskukselta lausuntoa VR-Yhtymä Oy:n harjoittaman julkisen palvelun velvoitteen alaisesta henkilöliikenteestä ja valtion tukemasta ostoliikenteestä rautateillä. Yksinoikeutensa vastineeksi VR harjoittaa velvoiteliikennettä yhteensä 20 miljoonalla eurolla vuodessa, minkä lisäksi LVM ostaa yhtiöltä henkilöliikennepalveluja vuosittain 30 miljoonalla eurolla. Velvoite- ja ostoliikenteellä, jonka vuorot ja aikataulut VR suunnittelee yhdessä LVM:n kanssa, pyritään täydentämään markkinaehtoista vuorotarjontaa ja turvaamaan kansalaisten liikkumistarpeet laajasti maakunnista.

Nykyinen velvoiteliikenne päättyy 10.12.2016 ja ostoliikennesopimus on voimassa 31.12.2018 saakka. LVM suunnittelee osto- ja velvoiteliikenteen aikataulujen tarkastelua vuodelle 2017 ja pyytää alueellista näkemystä suunnittelua varten. Pohjois-Savon ELY-keskuksen toimivalta-alueella osto- ja velvoiteliikenteen aikataulujen tarkastelu kohdistuu seuraaville tärkeille yhteysväleille: Joensuu-Lieksa-Nurmes, Joensuu-Varkaus-Pieksämäki, Iisalmi-Ylivieska ja Kuopio-Oulu-Rovaniemi.

Joensuu-Lieksa-Nurmes junayhteydet palvelevat sekä liityntäyhteyksinä kaukoliikenteisiin että alueellisina yhteyksinä. Jos velvoiteliikenne lakkaisi edellä mainitulla yhteysväliällä, viikonloppuyhteydet Nurmeksesta ja Lieksasta Joensuuhun ja edelleen Helsinkiin huononisivat merkittävästi. Ainoa toimiva bussiyhteys Nurmeksesta Joensuuhun ja edelleen Helsinkiin olisi sunnuntaisin klo 18.17 lähtevälle junalle. Yhteydet Joensuusta Nurmekseen edellyttäisivät korvaavien bussivuorojen hankkimista, tarve olisi etenkin jatkoyhteydelle Helsingistä sunnuntaisin klo 17.40 saapuvalta junalta, mutta myös arkiyhteys 11.40 saapuvalta junalta puuttuisi. Sen sijaan Joensuusta Lieksaan säilyisi toimiva yhteys sunnuntaisin juuri tuolta klo 17.40 saapuvalta junalta, mutta arkiyhteyttä kyseiseltä junalta ei olisi. Lieksasta Joensuuhun ei olisi viikonloppuyhteyttä klo 9.17 lähtevälle junalle, eikä myöskään arkiyhteyttä 18.17 lähtevälle junalle.

Joensuu-Varkaus-Pieksämäki junayhteydet toimivat tärkeinä poikittaisyhteyksinä Joensuusta Jyväskylään ja Tampereelle. Jos osto- ja velvoiteliikenne lakkaisi edellä mainitulla yhteysväliällä, jäisi yhteysvälelle joitakin suoria bussiyhteyksiä, mutta jatkoyhteydet junalla Jyväskylästä Tampereelle sekä Turkuun olisivat vasta iltapäivällä. Matka-ajat kasvaisivat entisestään, mikä heikentäisi joukkoliikenteen kysyntää. Sunnuntaisin Joensuusta Jyväskylään olisi bussiyhteyksiä, mutta vain kaksi toimivaa bussiyhteyttä Tampereen ja Turun junille.

Iisalmi-Ylivieska junayhteyksissä (kaksi vuoroparia) on kyse Savon radan ja Pohjanmaan radan liityntäliikenteestä. Jos Iisalmi-Ylivieska junayhteydet lakkaisivat, Iisalmi-

Kiuruvesi välillä olisi korvaavia bussiliikenneyhteyksiä, mutta muilta osin jäisi puutteita vuorotarjontaan. Kiuruvedeltä on liikkumistarpeita myös Pohjanmaan radan junille.

Kuopio-Oulu-Rovaniemi junayhteyksillä ei ole niinkään alueellista merkitystä vaan ne toimivat kaukoliikenteen yhteyksinä. Junavuorojen lakatessa korvaavia bussivuoroja olisi lähinnä välillä Kuopio-Kajaani-Oulu.

Osto- ja velvoiteliikenteillä on merkitystä Joensuu-Lieksa-Nurmes ja Joensuu-Varkaus-Pieksämäki -yhteysväleillä työssäkäynnin, opiskelun ja vapaa-ajan alueellisina liikkumismahdollisuuksina ja sitä kautta laajemmin elinkeinoelämän edellytyksinä. Alueen junaliikenteellä on vaikutusta lisäksi muuhun liikennealan elinkeinotoimintaan siten, että se synnyttää tarvetta bussiliikenteen jatkoyhteyksiin maakunnissa. Iisalmi-Ylivieska ja Kuopio-Oulu-Rovaniemi -yhteysväleillä osto- ja velvoiteliikenteen merkitys korostuu kaukoliikenteen palvelutarjonnan täydentäjinä.

Pohjois-Savon ELY-keskus näkee erittäin tärkeäksi yhteistyön junaliikenteen vuorojen ja aikataulujen suunnittelussa alueella toimivien viranomaisten kanssa. Yhteistyö henkilöliikenteen hankintoja tekevien toimivaltaisten kaupunkien ja ELY-keskuksen kanssa on oleellista joukkoliikenteen palvelutason säilyttämiseksi ja toimivien matkaketjujen turvaamiseksi. Hankintaprosessin näkökulmasta tieto junaliikenteen vuorojen ja aikataulujen muutoksista tulisi olla alueella hankintoja tekevien toimivaltaisten viranomaisten käytävissä hyvissä ajoin. Viime vuosina junaliikenteen muutoksiin reagoiminen ja yhteensovittaminen muuhun liikennetarjontaan on ollut todella haasteellista toimivan yhteistyön puuttuessa.

Myös rajallisten ja niukkojen määrärahojen tarkoituksenmukainen kohdentaminen edellyttää tietoa tarvittavista junaliikennettä korvaavista bussivuoroista ja liityntäyhteyksistä riittävän ajoissa. Epätietoisuus tulevista muutoksista ja liian nopealla aikataululla tapahtuvista toimenpiteistä hankaloittaa liikenteiden järjestämistä ja vaikeuttaa myös markkinaehtoisien liikenteen toimintamahdollisuuksia.

Seppo Huttunen
Joukkoliikennepäällikkö

Satu Huttunen
Joukkoliikennevastaava